

Projekt „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“

Identifikační kód DC08P02OUK007

Zpráva o výsledcích řešení programového projektu v roce 2010

Hlavní řešitel:
Národní technická knihovna
Technická 9/2710
160 80 Praha 6

Řešitelský tým:
PhDr. Petra Pejšová, PhDr. Radka Římanová, Mgr. Iveta Fürstová, Bc. Bohdana
Frantíková, Tomáš Müller, Bc. Václav Jansa,

Spoluřešitel:
Vysoká škola ekonomická v Praze
Nám. W. Churchila 4
130 67 Praha 3

Řešitelský tým:
Ing. Jan Mach, Ing. Václav Šubrta

12. listopadu 2010

A) Konstatační část

A1) Rešerše

Rešerše obsahuje literaturu vztahující se k řešenému tématu za rok 2010. Je uspořádána tematicky podle jednotlivých oblastí, v jejich rámci abecedně podle názvů a jmen autorů.

Důvěryhodné úložiště

Digital Repository Audit Method Based on Risk Management (DRAMBORA). Digital Curation Centre (DCC) and Digital Preservation Europe (DPE). Version 0.1. 2007-02-09. 221 s.

DONNELLY, Martin.; INNOCENTI, Perla.; McHUGH Andrew.; RUUSALEPP, Raivo. *DRAMBORA Interactive: User Guide*. Digital Preservation Europe (DPE). Glasgow 2009, 34 s.

DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

ROSENTHAL, Colin.; BLEKINGE-RASMUSSEN, Asger.; HUTAŘ, Jan a kol. *Průvodce plánem důvěryhodného digitálního úložiště (PLATTER)*. 1. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, 2009. 51 s. ISBN 978-7050-569-4.

Session 0: DRAMBORA. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

Session 1: The landscape of repository assessment criteria. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

Session 2: The concept of risk and risk management in digital preservation. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

Session 3: Core characteristics of digital preservation repositories. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

Session 4: Core characteristics of digital preservation repositories. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

Session 5: The DRAMBORA methodology. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-10. London 2009.

Session 6-9: Using DRAMBORA Interactive. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-10. London 2009.

Session 10: Introduction to the test assessment. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-11. London 2009.

Session 11: Practical assessment - Interviews. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-11. London 2009.

Session 12: Practical hints for auditors. DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-11. London 2009.

Session 13: Benefits of using DRAMBORA. DRAMBORA Interactice: Introduction. 2009-02-11. London 2009.

Legislativa a koncepce

AUGER, Ch., P. *Information sources in grey literature, 2nd edition*. London: Bowker-Saur: New York, 1989.

Creative Commons [online]. s.l. : Creative Commons, c2008 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://www.creativecommons.org>>.

Creative Commons Česká republika [online]. Praha : Creative Commons Česká republika, c2008 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://www.creativecommons.cz>>.

Česko. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>>. ISSN 1211-1244.

Česko. Zákon č. 121 ze dne 7. dubna 2000, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1658-1685. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb036-00.pdf>>.

Česko. Zákon č. 130 ze dne 14. března 2002, o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/VedaAVyzkum/Legislativa/LKsb056-02-130.pdf>>.

Česko. Zákon č. 216 ze dne 25. dubna 2006, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb072-06.pdf>>.

Česko. Zákon č. 480 ze dne 29. července 2004, o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 166, s. 9470-9475. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb166-04.pdf>>.

Česko. Zákon č. 552 ze dne 20. prosince 2005, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb188-05.pdf>>.

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2006 – 2010 [online]. Praha : Ministerstvo školství, 2005 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/DZ_SWOT_30_8_05.pdf>.

GOKHALE, P. *Grey Literature Varieties - Definitional Problems, in Third International Conference on Grey Literature : Perspectives on the Design and Transfer of Scientific and Technical Information*. 13. -14. 11. 1997, Amsterdam: GreyNet, 1998, s. 259-273.

GUADAMUZ, A. Open Science: Open Source Licences in Scientific Research. *North Carolina Journal of Law and Technology*, roč. 7, č. 2, s. 321-366.

HAVRÁNEK, J. et al. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 392.

HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006, s. 74-93.

i2010: Digitální knihovny. *Knihovna plus* [online]. 2005, č. 2 [cit. 2008-11-08].

Dostupný z WWW:

<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus51/digitalni_knihovnyEU.htm>. ISSN 1801-5948.

Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010 [online]. Praha : Národní knihovna, 2001- [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ndk.cz/koncepce/koncepcetext.pdf/view>>.

LESSIG, L. *Free Culture*. New York : The Penguin Press, 2004.

MARACKE, C. Creative Commons International The International License Porting Project. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, č. 1, s. 4-18.

PICKER, R. Mediated Book. John M. Olin Law and Economics working Paper No. 463. Chicago: The University of Chicago, 2009.

POLČÁK, R. *Právo na internetu – spam a odpovědnost ISP*. Brno : Computer Press, 2007, s. 68 a násl.

Study on the economic and technical evolution of the scientific publication markets in Europe [online]. Brussels : European Commission, 2006 [cit. 2008-11-08].

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf>.

TELEC, I. - TŮMA, P. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 380 a násl.

The 2003 OCLC Environmental Scan : Pattern Recognition report to the OCLC Membership [online]. Dublin : OCLC Online Computer Library Center, 2004. ISBN: 1-55653-351-9 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW:

<<http://www.oclc.org/reports/escan/downloads/introduction.pdf>>.

TŮMA, P. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 421.

Metadata

BRATKOVÁ, Eva. Metadata jako nový nástroj pro komunikaci webovských informačních zdrojů. *Národní knihovna Knihovnická revue* [online]. 1999, roč. 10, č. 4 [cit. 2010-04-19] Dostupné z www: <<http://full.nkp.cz/nkkr/pdf/9904/9904178.pdf>>. ISSN 1214-0678.

DissOnline [online]. Digitale Dissertationen im Internet. Aktualizováno 12. 3. 2009 [cit. 2010-08-05]. Dostupné z www: <<http://www.dissonline.de/>>.

Dublin Core Czech [online]. Masarykova univerzita v Brně. Aktualizováno 20. 11. 2006 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <http://www.ics.muni.cz/dublin_core/index.html>.

Dublin Core Metadata Initiative. *DCMI Metadata Terms* [online]. Dublin Core Metadata Initiative, 2008-01-14 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/>>.

ETD – db [online]. Digital library and archives. [cit. 2010-08-10]. Dostupné z www: <<http://scholar.lib.vt.edu/ETD-db/index.shtml>>.

ETD-MS: an Interoperability Metadata Standard for Electronic Theses and Dissertations [online]. Aktualizováno 25. 6. 2008 [cit. 2010-06-10] Dostupné z www: <<http://www.ndltd.org/standards/metadata/etd-ms-v1.00-rev2.html>>.

Evidence publikační činnosti v AV ČR : Manuál [online]. Praha : Knihovna AV ČR, [c2007] [cit. 2008-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.iach.cz/knav/manual/manual.htm>>.

EVSKP-MS : metadatový soubor pro elektronické vysokoškolské kvalifikační práce v ČR [online]. Zpracovatelé Eva Bratková, Jan Mach. Verze 1.1. Praha: Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP AKVŠ ČR, 15. července 2008 [2008-09-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/standardy/evskp/1.0/>>.

Knihovna AV ČR. 2007. Evidence publikační činnosti v AV ČR : Manuál [online]. Praha: Knihovna AV ČR, [c2007] [cit. 2008-05-23]. Dostupné z www: <<http://www.iach.cz/knav/manual/manual.htm>>.

KRČÁL, Martin. *O Komisi : základní informace* [online]. Asociace knihoven vysokých škol ČR, Odborná komise eVŠKP, aktualizováno 14.4.2008 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/komise.php?tsekce=6&sek=>>>.

KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003. Dostupné z www: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.

Library of Congress. *Dublin Core to MARC Crosswalk : upravená verze* [online]. Washington : Library of Congress, 2008-04-23 [cit. 2009-11-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.loc.gov/marc/dccross.html>>.

Metadata Object Description Schema (MODS) MODS : Uses and Features. Washington : Library of Congress, January 8, 2008 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.loc.gov/standards/mods/mods-overview.html>>.

MYNARZ, Jindřich. Jak lze prakticky využít Polytematický strukturovaný heslář pro věcný popis elektronických zdrojů. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 12. [cit. 2010-08-06]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/5872>>. URN-NBN:cz-ik5872. ISSN 1212-5075.

NDLTD [online]. The National Digital Library of Theses and Dissertations. Aktualizováno 15. 3. 2010. [cit. 2010-08-10] Dostupné z www: <<http://www.ndltd.org/about/history>>.

Projekt NR VŠKP a systém na odhalování plagiátů [online]. Brno : Masarykova univerzita, [2007] [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/clanky/2007_seminarVSKP.pl>.

Rejstřík informací o výsledcích RIV [online]. Rada pro výzkum a vývoj, c2008 [cit. 2008-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=956>>.

RIV. Rejstřík informací o výsledcích [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Aktualizace 10. 5. 2010. c2010 [cit. 2010-08-27]. Dostupné z www: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=956>>.

SCHÖPFEL, Joachim; STOCK, Christiane; HENROT, Nathalie. From SIGLE to OpenSIGLE: An in-depth look on resource migration in the European context. In *Eighth International Conference on Grey Literature : Harnessing the Power of Grey, New Orleans, United States, 4-5 December 2006*. (Conference Program and Abstracts : GL-conference series, ISSN 1385-2308 ; No. 8). Preprint konferenčního příspěvku dostupný z WWW: <<http://opensigle.inist.fr/bitstream/10068/697774/2/GL8,%20Schopf%20et%20al.,%202007,%20Conference%20Preprint.pdf>>.

Standard XMetadiss. Verze 1.3. [online]. Metadata Set of the German National Library for Online. 22. 8. 2006. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <http://www.d-nb.de/eng/standards/pdf/ref_xmetadiss_v1-3.pdf>.

SYNKOVÁ, Veronika. Vybrané aplikace metadatového formátu Dublin Core. *Ikaros* [online]. 2008, roč. 12, č. 5. [cit. 2010-04-19]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/4715>>. URN-NBN:cz-ik4715. ISSN 1212-5075.

VYČÍTALOVÁ, Hana. Zahraniční digitální archivy vědeckovýzkumných a technických zpráv a perspektivy jejich integrace [Foreign digital archives of research and technical reports and perspectives of their integration]. Praha, 2009. 112 s., V s. příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2009. Vedoucí diplomové práce PhDr. Eva Bratková PhD.

Software

BELLINI, E. – CIRINNA, C. – LUNGHI, M. – DAMIANI, E. – FUGAZZA, C. Persistent Identifiers distributed system for Cultural Heritage digital objevte. Dept., University of Milan Via Bramante, Crema, Italy, 2007.

BERNAS, Jiří. Národní digitální archiv. *Knihovna*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 22 – 29. Dostupné z www: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna91/bernas.htm>>.

CDS Invenio. [cit. 2009-11-12] Dostupné z: <<http://cdsware.cern.ch/invenio/>>.

CDS Invenio. Lecciones Prácticas. [cit. 2009-11-12]. Dostupné z: <<http://www.leccionespracticas.com/cds-invenio/>>.

CERN Dokument Server. [cit. 2009-11-12]. Dostupné z: <<http://cds.cern.ch/>>.

CDSware. cit. 2009-11-12] Dostupné z: <<http://cdsware.cern.ch/lists/project-cdsware-users/archive/>>.

Introduction to Fedora, Fedora Commons 2008, Inc. Dostupné z www: <<http://www.fedora.info>>.

PEPE, A.; BARON, T.; GRACCO, M.; Le MEUR, J., Y.; ROBINSON, N.; ŠIMKO, T.; VESELÝ, M. *CERN Document Server Software: the integrated digital library*. CERN, Geneva, Switzerland, 2005.

Usnesení [online]. Usnesení vlády České republiky ze dne 3 listopadu 2008 č. 1338. 2008. Vláda České republiky [cit. 2010-08-27]. Dostupné z www: <[http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/22AE7ADE48C55BF8C1257553002951A5/\\$FILE/1338%20uv081103.1338.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/22AE7ADE48C55BF8C1257553002951A5/$FILE/1338%20uv081103.1338.pdf)>.

VESELÝ, Martin; BARON, Thomas; Le MEUR, Jean-Yves; ŠIMKO, Tibor. *CERN Document Server: Document Management System for Grey Literature in a Networked Environment*. Publishing Research Quarterly, Spring 2004.

Spolupráce

I. úplné znění statutu Univerzity Karlovy v Praze ze dne 26. dubna 2004 [online], 2004. Univerzita Karlova v Praze. [cit. 2010-03-11]. Dostupné z www: <<http://certik.ruk.cuni.cz/asuk/statutarni/predpisy/registrovane/statut.html>>.

Absolventské práce [online]. Univerzitní knihovna. Technická univerzita v Liberci. c2005 – 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://knihovna.tul.cz/cat/Absolventske-prace-45.php>>.

Archeologický ústav AV ČR, Brno. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.iabrno.cz/>>.

Archeologický ústav AV ČR, Praha. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.arup.cas.cz/>>.

Biologické centrum AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.bc.cas.cz/>>.

Databáze VŠKP (vysokoškolských kvalifikačních prací). Portál Ostravské univerzity [online]. Centrum informačních technologií, c2004 – 2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<https://portal.osu.cz/wps/portal/dipl>>.

Digitální knihovna Univerzity Pardubice [online]. Univerzitní knihovna UPa. Univerzita Pardubice, c2002 – 2009 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.upce.cz/>>.

Digitální repozitář Masarykovy univerzity [online]. Masarykova univerzita. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.muni.cz/>>.

Digitální repozitář Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava [online]. Vysoká škola báňská – technická univerzita Ostrava, c2002 – 2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.vsb.cz/>>.

Digitální univerzitní repozitář Univerzity Karlovy v Praze [online]. Univerzita Karlova v Praze. Ústav výpočetní techniky, c2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www : <http://repozitar.cuni.cz/>](http://repozitar.cuni.cz/).

Doktorské studijní programy uskutečňované ve spolupráci s vysokými školami na pracovištích AV ČR [online]. Akademie věd České republiky. Středisko společných činností AV ČR, v.v.i. Aktualizováno 2. 2. 2010 [cit. 2010-03-11]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/vzdelavani/doktorske_studijni_programy/prehled_akreditovanych_doktorskych_studijnich_programu.html>](http://www.cas.cz/vzdelavani/doktorske_studijni_programy/prehled_akreditovanych_doktorskych_studijnich_programu.html).

DRIVER [online]. Digital Repository Infrastructure Vision for European Research. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://www.driver-community.eu/>](http://www.driver-community.eu/).

DSpace [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: [<http://www.dspace.org/>](http://www.dspace.org/).

DSpace - AMU repository [online]. Akademie múzických umění v Praze, c2008. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www: <http://dspace.amu.cz/>](http://dspace.amu.cz/).

DSpace – úložiště kval. prací UJEP [online]. CI Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, c2008 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www : <http://edu.ujep.cz/main.php?idwebu=dspace>](http://edu.ujep.cz/main.php?idwebu=dspace).

Filozofický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11] Dostupné z: [<http://www.flu.cas.cz/>](http://www.flu.cas.cz/).

Fond rozvoje vysokých škol [online]. Aktualizováno 16. 4. 2010 [cit. 2010-05-30]. Dostupné z [www: <http://www.frvs.cz/>](http://www.frvs.cz/).

Fyziologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.biomed.cas.cz/fgu/>](http://www.biomed.cas.cz/fgu/).

Geofyzikální ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ig.cas.cz/>](http://www.ig.cas.cz/).

Geologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.gli.cas.cz/>](http://www.gli.cas.cz/).

GreyNet International [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://www.greynet.org/>](http://www.greynet.org/).

Historický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.hiu.cas.cz/>](http://www.hiu.cas.cz/).

INIST-CNRS [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://international.inist.fr/>](http://international.inist.fr/).

IS STAG. Informační systém studijní agendy [online]. CIV-SIS ZČU, c2009. Aktualizováno 20. 5. 2010 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www: <http://is-stag.zcu.cz/zajemci>](http://is-stag.zcu.cz/zajemci).

KNAV, Evidence publikační činnosti ASEP. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.lib.cas.cz/knav/cz/asep.htm>](http://www.lib.cas.cz/knav/cz/asep.htm).

Knihovna [online]. Janáčkova akademie múzických umění v Brně. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www: <http://www.jamu.cz/organizacni-struktura/knihovna/>](http://www.jamu.cz/organizacni-struktura/knihovna/).

Knihovna Akademie věd České republiky (KNAV). [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.lib.cas.cz/cs>](http://www.lib.cas.cz/cs).

Národní úložiště šedé literatury [online]. Praha: Národní technická knihovna, 2008. Aktualizováno 23. 3. 2009 [cit. 2010-08-05]. Dostupné z [www: <http://nysl.techlib.cz/>](http://nysl.techlib.cz/).

Národohospodářský ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ei.cas.cz/>](http://www.ei.cas.cz/).

Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací [online]. OK e-VŠKP AKVŠ ČR, c2004 – 2007. Aktualizováno 12. 10. 2007 [cit. 2010-03-12]. Dostupné z [www: <http://www.evskp.cz/>](http://www.evskp.cz/).

OpenSIGLE [online]. INIST. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www : <http://opensigle.inist.fr/>](http://opensigle.inist.fr/).

Portál Národní digitální knihovny [online]. 09. října 2006 [cit. 2010-04-22]. Česká digitální knihovna - diagram - velký. Dostupné z [www: <http://www.ndk.cz/obrazky/dk_diagram_velky.jpg/view>](http://www.ndk.cz/obrazky/dk_diagram_velky.jpg/view).

Poslání AV ČR. Akademie věd České republiky [online]. Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., 2009. Aktualizováno 11. 11. 2009 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/o_avcr/poslani/>](http://www.cas.cz/o_avcr/poslani/).

Registr archivů e-VŠKP [online]. Stránky Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací při Asociaci knihoven vysokých škol České republiky. c2004 – 2007. Aktualizováno 12. 10. 2007 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www:<http://www.evskp.cz/registry.php?sek=2&tsekce=1&id=10>](http://www.evskp.cz/registry.php?sek=2&tsekce=1&id=10).

Slovanský ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.slu.cas.cz/>](http://www.slu.cas.cz/).

Směrnice akademické rady AV ČR č. 3/2006 – Pravidla pro udělování vědeckého titulu „doktor věd“ v AV ČR [online]. Akademie věd České republiky. 2006 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/vzdelavani/vedecky_titul_doktor_ved/files/IN06-08.pdf>](http://www.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/vzdelavani/vedecky_titul_doktor_ved/files/IN06-08.pdf).

Sociologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.soc.cas.cz/>](http://www.soc.cas.cz/).

SVOBODA, Martin. Šedá literatura v ČR [online]. 28. 6. 2005, STK, Praha. [cit. 2010-08-31]. Dostupné z [www: <http://invenio.ntkcz.cz/record/74>](http://invenio.ntkcz.cz/record/74).

Textrelease [online]. [cit. 2010-04-22]. Dostupné z [www: <http://www.textrelease.com/textreleasehome.html>](http://www.textrelease.com/textreleasehome.html).

Ústav experimentální medicíny AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.iem.cas.cz/>](http://www.iem.cas.cz/).

Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ufe.cz/>](http://www.ufe.cz/).

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.jh-inst.cas.cz/>](http://www.jh-inst.cas.cz/).

Ústav fyziky plazmatu AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ipp.cas.cz/>](http://www.ipp.cas.cz/).

Ústav informatiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.cs.cas.cz/>>.

Ústav jaderné fyziky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.ujf.cas.cz/>>.

Ústav molekulární genetiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.img.cas.cz/>>.

Ústav přístrojové techniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.isibrno.cz/>>.

Ústav státu a práva AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.ilaw.cas.cz/>>.

Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.itam.cas.cz/>>.

Ústav termomechaniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.it.cas.cz/>>.

Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <http://www.cas.cz/pracoviste_detail.php?ID=67>.

Vysokoškolské kvalifikační práce [online]. Fakulta informatiky Masarykovy univerzity. Aktualizováno 10. 6. 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://www.theses.cz/>>.

Výzkum možností spolupráce při šíření výsledků výzkumu a vývoje. Analýza výsledků dotazníkového šetření. NTK [online]. 2008 [cit. 2010-03-10]. Dostupné z www: <http://nysl.techlib.cz/images/Vyhodnoceni_dotazniku.pdf>.

World wide science [online]. [cit. 2010-04-22]. World wide science alianse. Aktualizováno 10. 6. 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://worldwidescience.org/>>.

Základní informace o asociaci [online]. Asociace knihoven vysokých škol České republiky. c2003 – 2010. Aktualizováno 18. 4. 2010 [cit. 2010-03-12]. Dostupné z www: <<http://www.akvs.cz/o-asociaci/index.html>>.

Závěrečné práce na MENDELU [online]. UIS MENDELU. Brno : Mendlova univerzita v Brně, [2010] [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://is.mendelu.cz/zp/>>.

A2) Současný stav ve světě a v ČR

Výsledky výzkumu a vývoje hrazené z veřejných prostředků jsou v současné době často dostupné pouze na řešitelských pracovištích (vysoké školy, výzkumné ústavy) či v rámci dílčích informačních systémů poskytovatelů dotací. Proto jsou tyto cenné zdroje informací odborné veřejnosti často zcela nedostupné.

Národní technická knihovna (dále NTK) se shromažďování šedé literatury věnuje systematicky po celou dobu svého vývoje. Tato práce však vždy v sobě nesla znaky pragmatického přístupu k informačnímu zdroji, jako nositeli informace užitečné pro sféru vzdělávací a výzkumnou, nejednalo se o kumulace knihovnických jednotek bez přímé vazby k jejímu využití.

I z toho důvodu bylo v roce 2007 ukončeno budování kolekce tištěných disertačních prací, neboť již bylo zřejmé, že další sbírky těchto prací budou pro účel studia dostupné v elektronické podobě.

V roce 2009 vznikl ve spolupráci komise eVŠKP a Masarykoví univerzity v Brně systém Theses.cz¹, který již řeší podchycování vysokoškolských kvalifikačních prací na národní úrovni v elektronické formě a současně i systém na odhalování plagiátů. V současné chvíli používá tento systém 29 českých a slovenských vysokých škol, ale pouze 2 z nich zpřístupňují plné texty vysokoškolských kvalifikačních prací veřejně tzv. světu. Tento systém následoval systém Odevzdej.cz, který se zaměřuje především na seminární práce a ostatní práce vznikající při vysokoškolském studiu. V současné chvíli používá tento systém 20 českých vysokých škol.

Zcela neuspokojivá situace však zůstává v dalších oblastech šedé literatury v České republice. NTK se snaží získávat šedou literaturu i z dalších oblastí výzkumu a vývoje jako jsou grantové agentury, státní správa, výzkumné organizace, školství, komerční sféra a open access. Pro tuto činnost NTK ve spolupráci s VŠE vytváří prostředí Národního úložiště šedé literatury (dále NUŠL), kde je možné vyhledat dokumenty, zpřístupnit je nebo zprostředkovat cestu k nim.

Od října 2009 je nabízena spolupráce na základě pilotní verze elektronického systému, která umožňuje předvést systém a konkrétně odpovídat i na detailní dotazy. Vzhledem k legislativním i organizačním omezením vytváří NTK síť

¹ <http://theses.cz/>

spolupracujících institucí na bázi dobrovolnosti. Prvními oslovenými byly ústavy AV ČR, které následovaly české vysoké školy a grantové agentury.

NTK díky zahájení spolupráce s ústavami AV ČR zjistila různorodost přístupu k šedé literatuře. V případě produkce šedé literatury ústavy AV ČR se spojila s Knihovnou AV ČR, která má zájem archivovat šedou literaturu v NUŠL a vznikla dohoda o spolupráci. Knihovna AV ČR implementuje šablony pro šedou literaturu do svého systému evidence publikační činnosti ASEP a bude tak plnit roli centrálního administrátora sběru šedé literatury pro ty ústavy AV ČR, které budou mít zájem. V současné době má pouze bibliografická data, ale plánuje sběr elektronických dokumentů a zpětnou digitalizaci vybraných dokumentů. Vše závisí na zprovoznění nového SW.

Na vysokých školách se shromažďují především vysokoškolské kvalifikační práce na základě povinnosti dané zákonem o vysokých školách, ale začínají se objevovat aktivity v budování institucionálních repozitářů. Velkým problémem českých vysokých škol je, že ve většině odmítají zveřejnění samotných prací a poskytují pouze popisné údaje o těchto pracích.

Pro snadnější sběr dokumentů je celosvětově podporována iniciativa Open Access, která slouží k otevřenému přístupu k vědeckému publikování s využitím možností internetu. V České republice vznikla v roce 2010 pracovní skupina pro Open Access. NTK je jejím členem.

Další iniciativou pro snadnější publikování především elektronickou cestou jsou licence Creative Commons. Česká licence Creative Commons byla uvedena v roce 2009 a předpokládá se, že by měla vést ke snazšímu navazování spolupráce.

Významný posun byl zaznamenán na odborných fórech. V roce 2009 byly přednášky zaměřené na institucionální repozitáře či repozitáře dalších druhů šedé literatury výjimkou. V roce 2010 se na všech fórech, kterých se projektový tým zúčastnil objevovala šedá literatura, ať již jen jako součást přednášek, ale také s přímým zaměřením např. na budování repozitáře vysokoškolských prací.

Významné aktivity se událi v obnovení funkcí evropského systému šedé literatury OpenSIGLE, na kterém se NTK podílí.

A3) Vstupní data a cíle

Rekapitulace cílů uvedených v projektu pro jednotlivé oblasti a jejich zasazení do časového harmonogramu bude užitečnou pomůckou pro posouzení toho, které z vytčených cílů se podařilo/nepodařilo realizovat v roce 2010. Konkrétní výsledky jsou uvedeny v kapitolách B1 a C1.

1. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

Vypracování modelové aplikace splňující požadavky stanovené v první etapě a její funkční ověření realizačním týmem. Výsledkem bude ověřená technologie, postupy pro registry šedé literatury a WWW modelová aplikace sloužící jako vzor pro realizátory registrů realizovaná externím dodavatelem. V roce 2010 průběžné testování a úpravy modelové aplikace a výsledné spuštění finální verze aplikace.

2. Příprava metodik, návodů a šablon a jejich zveřejnění na webu (2010)

Návrh metod archivace, ochrany a zpřístupnění šedé literatury. Otestování navržených šablon, jejich úprava a finální verze. Vypracování návodu jak instalovat přednastavený SW a manuál pro vkládání dokumentů.

3. Příprava a vydání odborné knihy (2010)

Odborná knihy v českém anglickém jazyce obsahující výsledky projektu a sloužící jako příručka pro zájemce o vybudování knihoven šedé literatury a lokálních repozitářů.

4. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

Jednání s lokálními producenty šedé literatury o způsobech spolupráce mezi NUŠL a lokálními repositáři. Uzavírání smluv na základě právní expertizy, které zohledňují možnosti sběru, uchování a zpřístupnění šedé literatury a vysokoškolských kvalifikačních prací v NUŠL.

5. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

Roční pořádání semináře o šedé literatuře a tématech s ní spojených. Na workshopu jsou prezentovány průběžné výsledky projektu.

6. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

WWW stránky projektu sloužící jako integrované informační prostředí pro kooperaci knihoven, archivů a akademických pracovišť s průběžnými výsledky výzkumu.

7. Prezentace na odborných fórech

Prezentace a propagace výsledků projektu na odborných fórech v České republice i v zahraničí.

B) Analytická část

B1) Vlastní řešení

1. Řešitelský tým

V řešitelském týmu Národní technické knihovny (NTK) se na projektu podílí stejně jako v roce 2009 PhDr. Petra Pejšová, PhDr. Radka Římanová, Bc. Václav Jansa, Bc. Bohdana Frantíková a Mgr. Iveta Fürstová. V roce 2010 došlo ke změně na pozici IT specialisty Ing. Jindřich Dolanský ukončil pracovní poměr v NTK k 30. 6. 2010 a na tuto pozici nastoupil od 15.6.2010 Tomáš Müller. Překryv pracovníků na této pozici umožnil předání pracovní agendy.

V řešitelském týmu VŠE nedošlo v roce 2010 k žádným změnám a na projektu participují dle plánu Ing. Jan Mach a Ing. Václav Šubrta.

2. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

Metadata

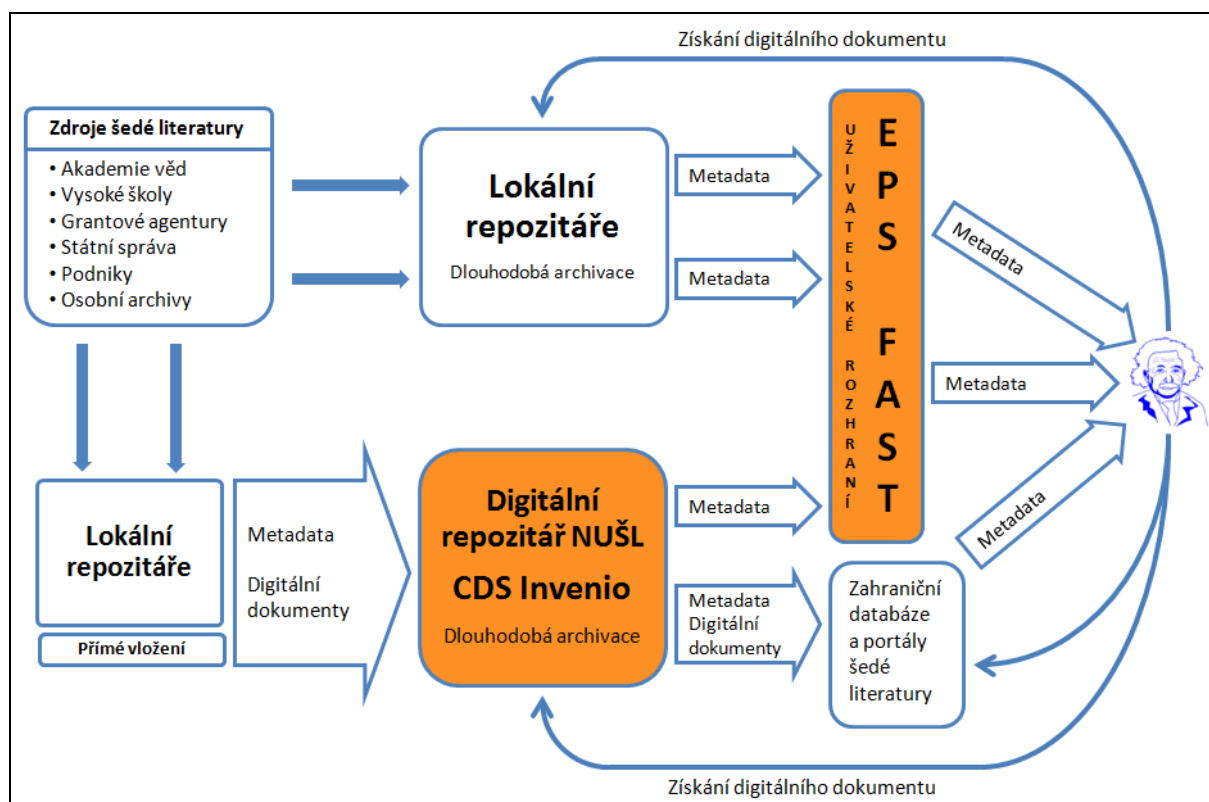
Součástí řešení, klíčového pro tento projekt, byla příprava metadatového formátu přímo pro potřeby NUŠL. Na formát NUŠL jsme si stanovili základní požadavky, kterými jsou jednoduchost, minimum povinných polí a respektování metadatového standardu. Při analýze českých a zahraničních metadatových formátů jsme zjistili, že jsou velmi rozmanité, a to nás vedlo k poznání, že v této oblasti je tolik možností a variant, že metadatový formát pro NUŠL musí být flexibilní formát se schopností absorbovat nové prvky, které se v průběhu let objeví. V roce 2008 jsme definovali první návrh vlastního metadatového formátu verze 0.1, který jsme v roce 2009 testovali na vlastních datech v NTK a VŠE. Dále jsme si nechali zpracovat odbornou expertizu této verze. Výsledky testování a expertizy jsme zapracovali do beta verze 0.2 metadatového formátu NUŠL. V roce 2010 jsme do metadatového formátu promítli praktické zkušenosti s vkládáním metadat a plných textů do repozitáře, harvestování metadat a souborů s plnými texty od spolupracujících institucí a požadavky na spolupráci se systémem OpeSIGLE. Vznikla tak již ověřená verze 1.0 metadatového formátu NUŠL, která je vystavena na webu projektu viz <http://nusl.techlib.cz/index.php/Metadata> a přikládáme ji v příloze č. 1.

S implementací metadatového formátu NUŠL do vybraného SW řešení, kterým je systém INVENIO, jehož nativním formátem je právě MARC 21, byla v roce 2009 zpracována konverzní tabulka, která byla v roce 2010 v souvislosti se změnami v metadatovém formátu doplněna a je přílohou č. 2.

V roce 2010 byly v souvislosti s vkládáním metadat zpracovány definitivní verze šablon pro jednotlivé druhy dokumentu šedé literatury, které přikládáme v příloze č. 3.

SW řešení

Softwarové řešení bylo vybráno na základě veřejného výběrového řízení, které bylo popsáno ve zprávě za rok 2009. Základními prvky SW řešení jsou CDS Invenio pro digitální repozitář a indexační a vyhledávací systém FAST ESP pro uživatelské rozhraní. Stejná architektura řešení je úspěšně provozována již několik let ve švýcarském CERN. Jednotlivé činnosti a spolupráce digitálního repozitáře v CDS Inveniu a indexačního a vyhledávacího systému FAST ESP jsou znázorněny ve schématu.

Obrázek č. 1: Schéma software řešení NUŠL

CDS Invenio patří mezi Open Source software. Je možné ho volně instalovat, používat i upravovat, což umožňuje jeho nastavení pro ukládání šedé literatury a následné šíření mezi spolupracující organizace. Systém CDS Invenio byl v první fázi instalován v základní verzi, tak jak je šířen mimo CERN. Zde byla využita virtualizační aplikace VirtualBox, kterou lze nainstalovat na téměř všechny známé platformy.² V rámci VirtualBoxu bylo instalováno CDS Invenio nad operačním systémem Linux-Debian. Toto řešení umožňuje snadnou distribuci přednastavené verze NUŠL spolupracujícím institucím. V rámci testování na VŠE byla připravena modifikovaná verze pro virtualizační aplikaci VMware.

V roce 2010 probíhalo ladění systému na základě průběžného testování provozu systému, vkládání dat do systému a harvestování dat ze spolupracujících repozitářů. Úpravy systému vyplynuly též ze spolupráce s ústavu AV ČR, Knihovnou AV ČR, VŠE, UK a OpenSIGLE. V rámci CDS Invenia se úpravy dotkly všech jeho částí od struktury formátu, přes šablony, nastavení sbírek, až po nastavení prohlížení apod. Současně proběhla také grafická úprava rozhraní digitálního repozitáře, jeho plná lokalizace do českého jazyka a úpravy prohlížení záznamů. Digitální repozitář NUŠL je funkční a dostupný z <http://invenio.ntkcz.cz/>.

The screenshot shows the 'DIGITÁLNÍ REPOZITÁŘ' (Digital Repository) interface. At the top right is the NUŠL logo and a 'host :: přihlásit' link. Below the logo is a navigation bar with buttons for 'Hledej', 'Přidej', 'Personalizace', and 'Nápověda'. The main content area shows a search bar with the text 'Hledat v 43 záznamech:' and a dropdown menu set to 'všechna pole'. Below the search bar are two columns of filters. The left column, 'Podle typů:', includes categories like 'Vysokoškolské kvalifikační práce' (0), 'Zprávy' (36), 'Autorské práce' (0), 'Firemní literatura' (0), 'Konferenční materiály' (7), and 'Studijní materiály' (0). The right column, 'Podle různých hledisek:', includes 'Vysoké školy' (0) and 'Ústavy AV ČR' (0), with a list of various research institutes such as 'Archeologický ústav, Praha', 'Biofyzikální ústav', 'Biologické centrum', etc.

² Virtuální prostředí VirtualBox podporuje jak operační systém Windows (především XP), tak mnoho Linuxových distribucí (např. Debian, Ubuntu, CentOS, Fedora aj.). Od verze VirtualBox 1.6 jsou podporovány také platformy Mac OS X a Solaris.

Obrázek č. 2: Vstupní obrazovka digitálního repozitáře NUŠL v CDS Inveniu

Harvestování metadat

Ideální formou spolupráce je sklizení dat z lokálního repozitáře dodavatelské instituce přes protokol OAI-PMH. Dodavatelská instituce připraví OAI-PMH set pro šedou literaturu a při importu dat do digitálního repozitáře NUŠL se provede konverze do metadatového formátu NUŠL. Testování harvestování metadat do digitálního repozitáře NUŠL probíhalo od poloviny roku 2010. Do repozitáře NUŠL byla harvestována metadata VŠE, metadata ze systému ASEP, Univerzity Karlovy a z Institucionálního repozitáře NTK.

Z repozitářů VŠE, UK a ASEP byla harvestována pouze metadata, protože harvestovat metadata včetně digitálních zdrojů nedovolují licenční podmínky vztahující se na využití kvalifikačních prací na VŠE a UK. Systém ASEP zase dosud sloužil pouze pro ukládání bibliografických záznamů a neobsahuje plné texty dokumentu. Změna systému ASEP je připravována a po jejím dokončení budou z tohoto systému do NUŠLu harvestovány metadatové záznamy včetně plných textů digitálních zdrojů. Z Institucionálního repozitáře NTK jsou harvestována metadata včetně plných textů digitálních zdrojů.

Na začátku listopadu 2010 je otestováno a funkční harvestování z VŠE a ze systému ASEP Knihovny akademie věd. Funkční je rovněž harvestování Institucionálního repozitáře NTK. Z důvodů nekonzistence dat z jednotlivých fakultních knihoven UK stále pokračují práce na harvestování dat UK. K umožnění exportu metadat a digitálních zdrojů z NUŠLu byl vytvořen OAI-PMH set pro systém OpenSIGLE. Na základě požadavku tohoto systému je do setu pro harvestování automaticky přidáváno Věcné třídění OpenSIGLE.

Vkládání přímo do digitálního repozitáře NUŠL nebo přednastavená instalace CDS Invenia pro využití jako lokální repozitář

Na podporu spolupráce s institucemi, které ještě nemají vlastní repozitář, nabízíme dvě možnosti využití systému CDS Invenia nastaveného pro šedou literaturu. První možností je, že spolupracující organizace bude vkládat dokumenty přímo do digitálního repozitáře NUŠL v systému CDS Invenio. Bude používat metadatový formát NUŠL a přednastavené šablony pro vkládání dokumentů šedé literatury. Pro organizaci vytvoříme v rámci digitálního repozitáře NUŠL její vlastní sbírku,

přístupnou přes vstupní stránku - viz <http://invenio.ntkcz.cz>. Organizaci budou přidělena příslušná administrátorská práva na správu její sbírky, tj. vkládání, editace a přidělování práv k zveřejňování dokumentů z její sbírky. K administraci sbírky v rámci NUŠLu bude organizaci k dispozici stručná dokumentace s odkazy na úplnou dokumentaci od CERNu. Případně může správu sbírky (kromě vkládání dokumentů a vyplňování metadat) převzít NTK, což bude ošetřeno v příslušné smlouvě mezi NTK a organizací.

Druhou možnost představuje instalace nastaveného CDS Invenia pro šedou literaturu, které si spolupracující organizace nainstaluje na vlastním HW jako lokální repozitář. Instituce nebude zasahovat do nastavení pro šedou literaturu, tzn. bude používat metadatový formát NUŠL a připravené šablony pro vkládání dat. Dále si může lokální instalaci CDS Invenia upravit dle vlastních požadavků a použít i pro jiné druhy literatury. Následná spolupráce bude probíhat tak, že data budou z lokálního repozitáře importována do digitálního repozitáře NUŠL přes protokol OAI-PMH přímo bez nutnosti konverze dat. Tato forma spolupráce bude ošetřena v příslušné smlouvě mezi NTK a organizací. Lokální instalace CDS Invenia připravená ve virtualizačním prostředí VirtualBox je dostupná ke stažení a vyzkoušení na stránkách projektu NUŠL http://nusl.techlib.cz/index.php/Invenio_lokalni společně s návodem k instalaci a popisem, jak vytvářet a upravovat sbírky a šablony viz bod *Příprava metodik, návodů a šablon a jejich zveřejnění na webu*.

Verifikace lokální instalace

V rámci testování byla kromě image virtuálního stroje pro virtualizační prostředí VirtualBox připravena modifikace image pro virtualizační prostředí VMware, které je v rámci několika institucí již používáno pro virtualizaci. Zpracovaná dokumentace a zveřejněný image proto umožňují nasazení lokálního repozitáře i v těchto institucích. Problémy nalezené při testování lokálního repozitáře na VŠE byly řešiteli v roce 2010 průběžně řešeny, případné změny jsou ihned zapracovávány do image virtuálního stroje a dokumentace, kterou dodáme jako přílohu č. 4 společně s ročním vyúčtováním nejpozději k 15. 1. 2011. Závěry a doporučení z testování na VŠE budou prezentovány členem řešitelského týmu VŠE Ing. Václavem Šubrtou v rámci 3. ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury a dokumenty budou vystaveny spolu s nápovědou v rámci WWW stránek projektu.

Centrální vyhledávací rozhraní NUŠL v systému FAST

Záměrem centrálního vyhledávacího rozhraní NUŠL je vytvoření integrující vyhledávací platformy repozitářů, které obsahují šedou literaturu. Tuto integrační funkci zajišťuje indexační a vyhledávací systém ESP FAST, který poskytuje zabezpečené, relevantní a škálovatelné vyhledávání nad připojenými repozitáři. V současné době jsou do centrálního vyhledávacího rozhraní připojeny čtyři hlavní zdroje s více jak 34 tisíci záznamy. Jedná se o šedou literaturu z katalogu NTK, kterou představují především vysokoškolské kvalifikační práce, konferenční materiály, firemní literatura a zprávy. Dále je připojen repozitář vysokoškolských kvalifikačních prací VŠE a bibliografická databáze Evidence publikační činnosti ASEP, která obsahuje z šedé literatury především konferenční materiály a výzkumné zprávy. Do centrálního vyhledávacího rozhraní je zapojen digitální repozitář NUŠL v CDS Inveniu. Řešení vychází ze záměru zpřístupnit uživatelům jak data z digitálního repozitáře, tak data z vybraných úložišť šedé literatury v jednom interaktivním prostředí. Cílem je převést co nejvíce zdrojů přímo do digitálního repozitáře NUŠL, který zajistí dlouhodobou archivaci a přístupnost dat. V roce 2010 jsme se snažili o zharvestování do digitálního repozitáře databáze VŠE, UK, ASEP a institucionálního repozitáře NTK viz harvestování výše. Úspěšně se podařilo u VŠE, ASEP a institucionálního repozitáře NTK. Tyto tedy budou indexovány do FASTu přímo z digitálního repozitáře. Tato změna probíhá v listopadu 2010, kdy se přesouvá systém FAST z testovací verze, která běžela u dodavatele, na platnou pilotní verzi, která poběží na serveru v NTK. Po instalaci systému FAST v NTK proběhne nové zaindexování na základě zharvestovaných dat do digitálního repozitáře NUŠL a další úpravy, které vyplynuly z testovacího provozu.

Například proběhne nové rozdělení zdrojů v centrální vyhledávacím rozhraní NUŠL:

- Knihovny
 - NTK
 - další
- AV ČR
 - Budou rozepsána jednotlivá pracoviště AV ČR
- Vysoké školy
 - VŠE

- UK
- další
- Digitální repozitář
 - Osobní archivy
 - další

Vyhledávání probíhá především podle navigací, které jsou podle druhu dokumentů, autorů, klíčových slov, připojenýchází a nabízí se i časová osa. Plánována je přidat navigace dostupnost, našeptávání v rychlém vyhledávacím okénku atd.

Centrální vyhledávací rozhraní je určeno pro koncové uživatele a je dostupné z adresy <http://www.nusl.cz>.

Obrázek č. 3: Rozhraní NUŠL pro koncové uživatele

Průběžně probíhá podkladová analýza a dokumentace pro SW řešení NUŠL, která popisuje připojení spolupracujících systémů NUŠL přes systém FAST EPS

a harvestování dat do digitálního repozitáře v systému SW CDS Invenio, dále doporučení zálohování dat i systémů a řešení trvalých identifikátorů. Výsledná dokumentace bude zaslána dodatečně jako příloha č. 5 společně s ročním vyúčtováním nejpozději k 15. 1. 2011.

Audit důvěryhodnosti repozitáře

V listopadu 2009 byl proveden první audit důvěryhodnosti repozitáře NUŠL s použitím nástroje a metodologie *Digital Repository Audit Method Based on Risk Assessment* (dále jen DRAMBORA). Výstupem auditu byla identifikace rizik a akční plán, jehož cílem bylo věnovat se jednotlivým rizikům a eliminovat nebo zmírňovat jejich dopad na činnost NUŠL. Jednalo se o 16 rizik, která jsme se snažili v průběhu roku 2010 zmírnit či eliminovat. Dalším krokem bude opět na konci listopadu 2010 opakování auditu v nových podmínkách, identifikace nových či změněných rizik, vytvoření dalšího akčního plánu atd. Čímž se audit stává iterativním procesem opakované identifikace rizik a jejich řešení a přispěje tak k důvěryhodnosti NUŠL. Výstup opakovaného auditu za rok 2010 pošleme dodatečně jako přílohu č. 6 společně s ročním vyúčtováním nejpozději k 15. 1. 2011.

3. Příprava metodik, návodů a šablon a jejich zveřejnění na webu (2010)

Pro podporu spolupráce s producenty šedé literatury byl v roce 2010 připraven SW balík s přednastaveným systémem CDS Invenio pro šedou literaturu ve virtualizačním prostředí VirtualBox. Pro lokální IT správce byl připraven v souvislosti s vystavěním tohoto SW balíčku návod k instalaci, který přikládáme v příloze č. 7. Současně jsme zřídili e-mailovou adresu pro podporu lokálních instalací admin.invenio@techlib.cz. Základní instalace je přednastavená pro sbírky šedé literatury, ale není uzavřena pro vytváření dalších sbírek. Proto jsme vypracovali také materiál jak vytvářet nové sbírky a šablony viz příloha č. 8. NTK pořádá pro spolupracující instituce (i pro ty, které teprve plánují či uvažují), které mají zájem o využití repozitáře v CDS Inveniu školení zaměřené na zpracování dokumentů v systému CDS Invenio. K tomuto školení vznikl manuál, který přikládáme v příloze č. 9.

V roce 2010 proběhlo otestování navržených šablon pro šedou literaturu a jejich úprava a finální verze. Konkrétně se jedná o šablony pro tyto druhy dokumentů:

zprávy, konferenční materiály, studijní materiály, autorské práce, vysokoškolské kvalifikační práce a firemní literatura. Tyto šablony jsou vystaveny na webových stránkách projektu viz <http://nysl.techlib.cz/index.php/Metadata> a zároveň je přikládáme jako přílohu č. 3. Jako podklad pro vytvoření nových druhů dokumentů v systému ASEP si vzala šablony pro zprávy, konferenční materiály a autorské práce Knihovna AV ČR, která nyní pracuje na jejich implementaci.

V roce 2010 vznikla a byla vystavena verze 1.0 metadatového formátu NUŠL, více viz výše a v souvislosti s dlouhodobou archivací vznikly návody pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů z hlediska vhodnosti doporučených formátů a postupu migrace.

4. Příprava a vydání odborné knihy (2010)

V roce 2010 byla projektovým týmem a externími spolupracovníky sestavena odborná publikace v českém a anglickém jazyce. Tato publikace s názvem Repozitáře šedé literatury představuje ve své první části šedou literaturu od jejího obecného vymezení přes její význam v Evropě a České republice až po popis stavu sběru šedé literatury v institucích. Zde se opakuje jedno významné téma, na které je kladen důraz, a to je spolupráce, od lokální, národní až po mezinárodní úroveň. Druhá část knihy je orientovaná prakticky a přináší návod, jak budovat digitální repozitáře obecně s aspekty vlastními šedé literatuře. Snaží se dát návod a odpovědět na otázky typu, co je potřeba pro vybudování repozitáře, jaký software použít, co by mělo být v popisných údajích, jak sbírat, archivovat a šířit šedou literaturu v souladu s českým právem. Poznatky zde uvedené vycházejí ze zkušeností nabytých při řešení projektu Národního úložiště šedé literatury.

Obsah publikace:

Předmluva – Ing. Martin Svoboda, ředitel NTK

Úvod – popis účelu a obsahu knihy – PhDr. Petra Pejšová, NTK

1. kapitola: Úvod do šedé literatury – Marcus Vaska, University of Calgary, Kanada
2. kapitola: Přístup k evropské šedé literatuře – dr. Joachim Schöpfel, University of Lille Francie
3. kapitola: Vývoj šedé literatury v České republice – PhDr. Petra Pejšová, NTK
4. kapitola: Partnerská síť NUŠL – Mgr. Iveta Fürstová, NTK
5. kapitola: Zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací – Ing. Jan Mach, VŠE
6. kapitola: Právní aspekty šedé literatury – JUDr. Radim Polčák, PF MU Brno

7. kapitola: Popisné údaje pro šedou literaturu – Bc. Bohdana Frantíková, NTK
8. kapitola: Analýza a podklady pro výběr softwarového řešení pro NUŠL – Ing. Petr Karlach
9. kapitola: Pilotní implementace NUŠL – Ing. Jindřich Dolanský a PhDr. Petra Pejšová, NTK
10. kapitola: Audit NUŠL s použitím nástroje DRAMBORA – Ing. Petr Karlach
Stručný popis obsahu knihy je v příloze č. 10.

Publikace Repozitáře šedé literatury byla vydána ve spolupráci s nakladatelstvím s vědeckou redakcí Nakladatelství Radim Bačuvčík – VeRBuM (www.verbum.name) v nákladu 200 výtisků v českém, 200 výtisků v anglickém jazyce a elektronické verzi dostupné na webových stránkách projektu v obou jazycích. Publikaci oponovali Ing. Petr Žabička z Moravské zemské knihovny a RNDr. Miroslav Bartošek z Masarykovy univerzity v Brně. Editor a celý autorský tým se řídil doporučeními těchto oponentů. Oponentní posudky a vyjádření editora naleznete v příloze č. 11.

5. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

V roce 2010 byla jedním z klíčových úkolů tvorba partnerské sítě NUŠL. Spolupráce s partnerskými institucemi započala již v závěru roku 2009 a v roce 2010 úspěšně pokračovala. Byla oslovena všechna pracoviště Akademie věd České republiky (AV ČR) a veřejné a státní vysoké školy. Spolupráce byla uzavřena s 14 pracovišti AV ČR, s Knihovnou AV ČR, kde probíhá úprava systému ASEP, dále s Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM) a Národní lékařskou knihovnou (NLK).

Do konce dubna 2010 bylo osloveno s návrhem spolupráce s NUŠL 51 pracovišť AV ČR a z toho se podařilo navázat kontakt se 40 ústavů AV ČR. Osobní schůzka proběhla se zástupci 27 ústavů. Do vznikající partnerské sítě NUŠL se podpisem licenční smlouvy a po absolvování školení zapojilo 14 ústavů AV ČR. Jsou to Filosofický ústav AV ČR, Slovanský ústav AV ČR, Ústav jaderné fyziky AV ČR, Ústav živočišné zoologie a genetiky AV ČR, Ústav chemických procesů AV ČR, Ústav geoniky AV ČR, Geofyzikální ústav AV ČR, Ústav biologie obratlovců AV ČR, Geologický ústav AV ČR, Historický ústav AV ČR, Archeologický ústav AV ČR, Psychologický ústav AV ČR, Sociologický ústav AV ČR a Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR. Spolupráci s NUŠL odmítlo oficiálním dopisem nebo e-mailem 11 ústavů AV ČR a 11 pracovišti AV ČR se zatím nepodařilo navázat kontakt.

Partnerská síť NUŠL se v říjnu 2010 rozrostla o CVVM, které organizačně spadá pod Sociologický ústav AV ČR, s nímž byla uzavřena licenční smlouva. S archivátkou CVVM proběhla osobní schůzka, kde bylo dohodnuto, že CVVM bude do NUŠL poskytovat zatím nikde nepublikovaný materiál z let 1946 až 1950. Jsou to převážně výzkumné a závěrečné zprávy (např. dopisy tazatelům, průzkum náboženského mínění, tabulky, dotazníky, předběžné zprávy, vyhodnocení, atd.). Materiály, které jsou v tištěné podobě, budou digitalizovány a ve formátu PDF vloženy do digitálního repozitáře NUŠL v systému CDS Invenio.

Z akademického prostředí jsou předními partnery pro NUŠL vysoké školy, které patří k významným producentům šedé literatury. V průběhu roku 2010 bylo osloveno s návrhem spolupráce 28 veřejných a státních vysokých škol. Kontakt se podařilo navázat s 20 školami. Osobní schůzka proběhla se zástupci 7 škol. Spolupráci s NUŠL odmítly nebo odložily oficiálním dopisem nebo e-mailem jen 3 vysoké školy (Masarykova univerzita v Brně, Policejní akademie České republiky v Praze a Univerzita Hradec Králové). Vysoké školy budují vlastní repozitáře, což je důsledkem legislativní změny dané Zákonem č. 552/2005 Sb., kterým se mění Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách.³ Bylo zjištěno, že 14 škol má vlastní databázi, což je téměř 50%. O napojení repozitáře školy do centrálního rozhraní NUŠL jako zdroje přes protokol OAI-PMH má zájem 5 vysokých škol.⁴ Vkládat data přímo do digitálního repozitáře NUŠL chce využít Akademie výtvarných umění v Praze (AVU), kde je ročně obhájen poměrně malý počet VŠKP (asi 40 diplomových a 10 habilitačních prací). AVU bude Repozitář NUŠL používat jako databázi VŠKP dle zákona o vysokých školách a bude zaveden vnitřní předpis, v němž bude tato skutečnost zakotvena.⁵ K podpisu jsou v tomto případě připraveny dvě smlouvy, Smlouva o provozu databáze kvalifikačních prací pro VŠKP, a Dohoda o užití autorských děl pro ostatní šedou literaturu. Instalace přednastaveného systému

³ V § 47b je vysokým školám uložena povinnost nevýdělečně zveřejňovat disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby. Tyto práce musí být též nejméně pět dní před obhajobou dostupné veřejnosti, je možné si z nich pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny. Způsob, jakým jsou práce zveřejněny v databázi kvalifikačních prací, má stanovit vnitřní předpis vysoké školy.

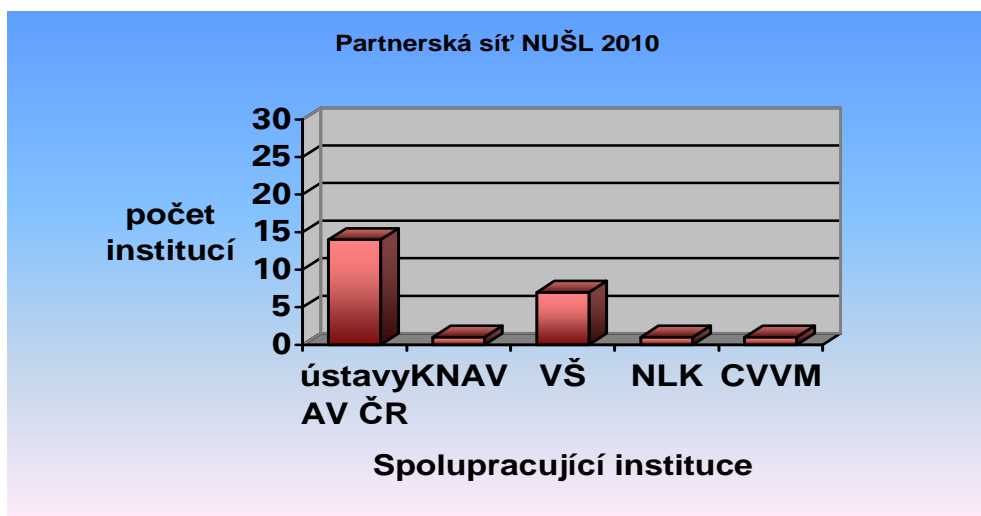
⁴ Akademie múzických umění (AMU), České vysoké učení technické (ČVUT), Univerzita Karlova (UK), Univerzita Pardubice (UPa) a Vysoká škola ekonomická v Praze (VŠE).

⁵ V tomto případě AVU nepotřebuje uzavírat licenční smlouvy se studenty. POLČÁK, Radim. Digitální zpracování tzv. šedé literatury pro Národní úložiště šedé literatury [online]. 2009. [cit. 2010-03-10]. Dostupné z [www: <http://nustl.techlib.cz/index.php/Právní_expertiza>](http://nustl.techlib.cz/index.php/Právní_expertiza).

CDS Invenio jako lokálního repozitáře byla provedena na VŠE a probíhá na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně (VFU).

Zajímavé a specifické druhy šedé literatury obsahuje fond NLK, s nímž jsme v červnu 2010 uzavřeli smlouvu o spolupráci. Na osobní schůzce se zástupci NLK bylo zjištěno, že NLK bude do NUŠL poskytovat vlastní výroční zprávy s plným textem, výzkumné a grantové zprávy (IGA). Specifickým druhem zpráv jsou atestační zprávy převzaté po zrušené IPVZ zpřístupněné pro IP adresy NLK. Fond NLK obsahuje množství konferenčních materiálů (např. prezentace, postery, sborníky, programy, přednášky, abstrakty, suplementa, aj.). Mezi autorskými pracemi se v NLK najdou tzv. separáty. Po digitalizaci to budou také disertační práce z 19. století. Pro NUŠL jsou zajímavé firemní a reklamní materiály (např. katalog lékařských pomůcek, návody, letáky pro pacienty, atd.). NLK v současné době pracuje na vystavení OAI-PMH setu.

Podrobný popis stavu spolupráce institucí s NUŠL naleznete v příloze č. 12.

Obrázek č. 4: Graf Partnerská síť NUŠL 2010

Koncem října 2010 byly osloveny s návrhem spolupráce 4 grantové agentury - Grantová agentura České republiky, Grantová agentura Akademie věd, Grantová agentura Univerzity Karlovy a Národní agentura pro zemědělský výzkum, která spadá pod odbor vědy a výzkumu Ministerstva zemědělství. Další postup bude oslovit s návrhem spolupráce grantové agentury a zároveň instituce, pod které tyto grantové agentury náleží (např. ministerstva). V roce 2011 plánujeme zapojit do spolupráce s NUŠL soukromé vysoké školy a vybrané podniky.

V souvislosti s řešením možností zpřístupňování dokumentů v NUŠL v souladu s autorským zákonem a zákonem o vysokých školách probíhaly v průběhu roku 2010 konzultace s právními poradci z Ústavu práva a technologií PF MU v Brně. Výsledkem byly úpravy v navržených licenčních smlouvách vždy podle specifík určité instituce a nové typy licenčních smluv. Podrobný popis řešení právní problematiky spojené s uzavíráním licenčních smluv a další je v příloze č. 13.

V roce 2010 oslovil NTK Ing. arch. Jan Moučka s žádostí o uložení jeho elektronického archivu děl v NUŠL. Ing. arch. Jan Moučka během své bohaté praxe v oboru architektury shromáždil ve svém archivu řadu svých děl i nejrůznějších doprovodných textů a dokumentů z oblasti architektury, urbanismu, územního plánování atd., které by rád zpřístupnil především studentům a pedagogům architektury. NTK pro Ing. arch. Jana Moučku vytvořila v digitálním repozitáři NUŠL vlastní podsbíрку v rámci sbírky osobní archivy, které slouží pro zpřístupnění děl významných osobností. Elektronický archiv Ing. arch. Jana Moučky musel být nejprve podroben právní analýze, aby se zjistilo, která z děl lze veřejně zpřístupňovat. Dále musela být vytvořena a podepsána speciální licenční smlouva mezi NTK a Ing. arch. Janem Moučkou a samotné dokumenty byly upraveny po formální stránce. Následně mohly být vloženy do NUŠL, jednalo se prozatím pouze o 11 dokumentů, u kterých byla jasná autorská práva. Spolupráce na zpřístupnění děl Ing. arch. Jana Moučky prostřednictvím NUŠL dále pokračuje. Podrobný popis této spolupráce, analýzu archivu a možnosti zpřístupnění děl a vzor licenční smlouvy naleznete v příloze č. 14.

6. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

NTK společně s VŠE pořádá 8. prosince 2010 již třetí ročník Semináře ke zpřístupňování šedé literatury, jehož prostřednictvím zajišťuje prezentaci a podporuje odbornou diskusi problematiky šedé literatury v České republice. Prezentovaná témata reflektují stav řešení projektu Národního úložiště šedé literatury. Seminář se posouvá od teoretických přednášek, plánů a výchozích standardů prezentovaných v prvním ročníku k prezentacím řešení a převádění praktických ukázek. Třetí ročník představí šedou literaturu z pohledu Akademie věd ČR, vysokých škol a archivů. Že je šedá literatura aktuálním tématem i na Slovensku osvětlí ve své přednášce Marta Dušková z Centra vedecko-technických informací

SR. Ani v letošním roce nezůstanou opomenuta autorská práva a to v souvislosti s používáním Creative Commons licencemi. S čím se producenti potýkají při tvorbě a publikování odborné šedé literatury bude věnován další příspěvek v dopoledním bloku. Témata spojená se SW řešení v odpoledním bloku uvede čestný host semináře Jerome Caffaro z CERNu, který představí českému publiku systém CDS Invenio pro správu digitálních knihoven z oblasti Open Source. Program semináře naleznete v příloze č. 15.

Pravidelné pořádání Semináře ke zpřístupňování šedé literatury začalo v roce 2008 na VÚT v Brně. Od roku 2010 je tento seminář přesouvá na půdu NTK v Praze. V roce 2010 naváže na 12th International Conference of Grey Literature, která proběhne 6. – 7. prosince v NTK.

Vzhledem k významné roli NTK při spolupráci se zahraničními institucemi v oblasti šedé literatury budou prezentace i plné texty stejně jako v roce 2009 v angličtině. Řešitelé tímto zároveň plní i jednu z podmínek pro možnost zařadit v budoucnosti sborník ze semináře do CONFERENCE PROCEEDINGS firmy Thomson Reuters.

Účastníkům semináře bude rozdán evaluační dotazník. Následně budou odevzdané dotazníky vyhodnoceny a hodnocení „Semináře ke zpřístupňování šedé literatury 2010“ bude dostupné na webových stránkách projektu a dodáno jako příloha č. 16 společně s ročním vyúčtováním nejpozději k 15. 1. 2011.

Sborník ze semináře bude vydán online na webu projektu:

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010 [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2010. Dostupný z WWW: http://nysl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2010/ ISSN 1803-6015.

7. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

V třetím roce projektu byly průběžně aktualizovány jak české tak anglické webové stránky projektu. České stránky jsou provozovány na doméně <http://nysl.techlib.cz>, přičemž stará doména <http://nysl.stk.cz> přesměrovává zájemce na novou adresu. Změna domény proběhla v roce 2009 vzhledem ke změně názvu Státní technické knihovny na Národní technickou knihovnu, která byla doprovázena i změnou z domény www.stk.cz a www.techlib.cz.

Pro zahraniční zájemce o seznámení s projektem a příp. navázání spolupráce slouží anglická mutace webu projektu <http://nrgl.techlib.cz>. Pro potřeby českého

i anglického webu je použit systém MediaWiki, který se osvědčil již v prvním roce projektu. Anglická verze webu je totožná s verzí českou, vyjma krátkých pasáží nově přeložených nebo nevýznamných pro zahraničí. Překlady jsou zajišťovány průběžně.

Pro použití nejen na WWW stránkách bylo připraveno logo projektu, které bylo následně zakomponováno do designu WWW stránek. Funkcionalita systému MediaWIKI byla dále obohacena o modul pro publikaci aktualit, které je možné sledovat také díky RSS kanálu:

http://nusl.techlib.cz/index.php/Aktuality?action=bullet_feed

Vzhledem ke vzrůstajícímu významu webů pro zahraniční uživatele bylo rozhodnuto upravit URL adresy tak, aby neobsahovaly diakritiku a byly proto snadno:

- a) vyhledatelné ve vyhledávacích strojích,
- b) snadno srozumitelné a možné zasílat i v e-mailové komunikaci se zahraničními uživateli.

Dále jsme začali na stránky vkládat prezentace propojené s prezentačním serverem Slide Share, který umožňuje uživatelům prohlížení prezentace přímo na stránkách webu.

V roce 2011 budou řešitelé dále pokračovat v publikování výsledků na obou webech.

Obrázek č. 5: Náhled anglické verze webových stránek projektu

B2) Přínos řešitele

Přínos řešitele vyplývá z popisu vlastního řešení v kapitole B1.

B3) Posun znalostí

Projekt Národního úložiště šedé literatury běží již třetím rokem. Od přípravných prací jako byly studium materiálů, vypracování expertiz a analýz, definování požadavků apod. jsme se dostali k reálnému řešení digitálního repozitáře a navazování konkrétní spolupráce a tak i k posunu praktických znalostí dané problematiky. V roce 2010 probíhal testovací provoz SW řešení, na kterém se intenzivně testovaly jak připravené standardy, tak data. Výsledkem intenzivní práce bude představení pilotní funkční verze SW řešení na 3. ročníku semináře ke zpřístupňování šedé literatury, který se bude konat 8. 12. 2010 v NTK v Praze. Významným posunem bylo rozhodnutí připravit lokální instalaci systému CSD Invenio pro producenty šedé literatury, kteří nemají vlastní databázi a nemají tým, který by se mohl věnovat její implementaci. V rámci projektu byl vytvořen SW balík, který obsahuje virtualizovaný operační systém a přednastavený systém CSD Invenio pro šedou literaturu. Původně byl tento balík vytvořen pouze pod virtualizačním prostředím VirtualBox. Při zkušebních instalacích se zjistilo, že v některých institucích upřednostňují virtualizační prostředí VMware, ve kterém byl následně tento SW balík také vytvořen. Klíčové znalosti byly získány v oblasti harvestování dat z dodavatelských repozitářů a zjištění, že je nutné řešit deduplikaci záznamů z těchto repozitářů.

Významný posun znalostí nastal v právních oblastech šedé literatury a vysokoškolských kvalifikačních pracích. A to především z hlediska možností uzavírání licenčních smluv s lokálními producenty a správci databází šedé literatury. Dále v možnostech sběru, uchování a zpřístupňování těchto druhů literatury a to jak na území ČR, tak prostřednictvím zahraničních databází. Zástupci projektu NUŠL byli dokonce dvakrát pozváni na odborná právní fóra, aby pohovořili o vztahu šedé literatury a českého práva, a to na Seminář Právní aspekty e-learningu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a na konferenci České právo a informační technologie v Hrotovicích.

V roce 2010 došlo k významnému posunu znalostí díky rozvíjení spolupráce se zahraničím. Nejvýznamnějším počinem v této oblasti je spoluprádání 12.

mezinárodní konference o šedé literatuře 6. – 7. prosince společně se společností GreyNet v NTK v Praze. Zástupci NTK nejen zajišťovali prostorové a technické podmínky, ale také byli členy programového výboru a aktivně se podíleli na tvorbě programu konference. NTK pro 12. roční vytvořila vlastní logo a zvací leták viz příloha č. 17. Celou konferenci propagovala na stránkách projektu a na odborných fórech a v elektronických konferencích v České republice.

NTK se aktivně zapojila, a tím i logicky navázala na řešení NUŠL, do řešitelského týmu evropské databáze šedé literatury OpenSIGLE. Bohužel nebyla přidělena dotace EU na vypracování studie proveditelnosti na vytvoření celoevropské e-infrastruktury pro digitální repositáře šedé literatury OpenSIGLE do 7. rámcového programu, která byla podána v roce 2009. Účastníci projektu včetně NTK se dohodli, že budou v budování evropské databáze šedé literatury pokračovat i bez dotace. Prvním krokem bylo přesunutí databáze na novou SW platformu, protože stávající SW DSpace byl nevyhovující. Tato platforma bude mít i novou grafickou úpravu a nové a přívětivé uživatelské rozhraní. Právě při definování nového uživatelského rozhraní byly využity znalosti týmu NUŠL a vzorem bylo centrální vyhledávací rozhraní NUŠL. Nová platforma bude mít i nový název. Pracovní tým se shodl na názvu Open Grey, protože OpenSIGLE již novým uživatelům nic neříká, pouze stále odkazuje do minulosti. Evropská databáze šedé literatury s názvem Open Grey bude poprvé představena odborné veřejnosti na 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince 2010 v NTK v Praze.

K dalšímu významnému posunu znalostí došlo díky zahraniční spolupráci na přípravě podzimního čísla 2010 časopisu The Grey Journal, který vydává společnost GreyNet se sídlem v Amsterdamu a vyšlo v listopadu 2010, a dále spoluprací na analýze typologie šedé literatury společně s Univerzitou v Calgary (Kanada). Analýza bude představena na již zmíněné 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince.

Posun znalostí, ke kterému v řešitelském týmu dochází, je průběžně zveřejňován na internetové stránce projektu a byl i obsahem přednášek odborného semináře. Touto prací se snažíme o průběžný posun znalostí českého prostředí v dané problematice.

C) Navrhovaná část

C1) Výsledky řešení

Hlavní výsledky řešení v roce 2010 jsou v těchto oblastech:

1. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

V roce 2010 jsme na základě testovacího provozu a potřeb vyplývajících z harvestování spolupracujících repozitářů dopracovali metadatový formát NUŠL a vydali verzi 1.0 a šablony pro jednotlivé druhy dokumentů šedé literatury. Současně byla aktualizována konverzní tabulka mezi prvky formátu NUŠL a formátem MARC 21, který je nativním formátem systému CDS INVENIO. Byla vytvořena lokální instalace systému CDS Invenio pro virtualizační prostředí VirtualBox a VMware, která je vystavena volně ke stažení pro spolupracující organizace. Současně k této instalaci byl vytvořen manuál a také manuál ke správě sbírek a právě šablon. Proběhla 4 školení pro pracovníky, kteří budou vkládat data do systému CDS Invenio. Celkem bylo proškoleno 27 pracovníků z partnerských institucí. Současně vznikl manuál, který podrobně popisuje postup vkládání dat do systému CDS Invenio.

V rámci tohoto úkolu jsme otestovali a převedli do běžného provozu SW řešení NUŠL, které přestavuje CDS Invenio pro digitální repozitář dostupný z <http://invenio.ntkcz.cz/> a centrální vyhledávací rozhraní v systému FAST pro koncové uživatele NUŠL dostupné z www.nusl.cz. Dále jsme zpracovali podkladovou analýzu a dokumentaci pro SW řešení NUŠL, audit důvěryhodnosti repozitáře NUŠL, návody pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů z hlediska vhodnosti doporučených formátů a postupu migrace, analýzu zamezení výskytu duplicitních souborů v NUŠL a ověření lokální instalace CDS Invenia ve VirtualBoxu pro lokální repozitáře.

2. Příprava metodik, návodů a šablon a jejich zveřejnění na webu (2010)

Pro lokální IT správce byl připraven v souvislosti s vystavěním lokální instalace CDS Invenia ve VirtualBoxu návod k instalaci. Při jeho ověřování na VŠE vznikla

odpovídající dokumentace. Současně byl zpracován materiál jak vytvářet nové sbírky a šablony v CDS Inveniu a manuál jak vkládat, upravovat a vyhledávat dokumenty v systému CDS Invenio. Byl vystaven metadatový formát NUŠL verze 1.0 a verifikované šablony pro zprávy, konferenční materiály, studijní materiály, autorské práce, vysokoškolské kvalifikační práce a firemní literaturu. V souvislosti s dlouhodobou archivací vznikly návody pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů z hlediska vhodnosti doporučených formátů a postupu migrace.

3. Příprava a vydání odborné knihy (2010)

V roce 2010 byla vydána publikace Repozitáře šedé literatury ve spolupráci s nakladatelstvím s vědeckou redakcí Nakladatelství Radim Bačuvčík – VerBuM (www.verbum.name) v nákladu 200 výtisků v českém, 200 výtisků v anglickém jazyce a elektronické verzi dostupné na webových stránkách projektu v obou jazycích.

4. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

V roce 2010 byla oslovena všechna pracoviště Akademie věd České republiky (AV ČR) a veřejné a státní vysoké školy. Spolupráce byla uzavřena s 14 pracovišti AV ČR, s Knihovnou AV ČR, kde probíhá úprava systému ASEP, dále s Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM) a Národní lékařskou knihovnou (NLK).

Mimo instituce byla navázána spolupráce s významným českým urbanistou Ing. arch. Janem Moučkou. V rámci této spolupráce bylo prozatím vloženo do digitálního repozitáře NUŠL 11 autorských děl, kterým předcházela analýza elektronického archivu Ing. arch. Jana Moučky, která zhodnotila možnosti zpřístupnění děl. Dále byla vypracována speciální licenční smlouva mezi autorem a NTK.

5. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

8. prosince 2010 se v NTK koná třetí ročník „Semináře ke zpřístupňování šedé literatury“. Seminář bude navazovat na 12. ročník Mezinárodní konferenci o šedé literatuře, která se v NTK uskuteční ve dnech 6. - 7. 12. 2010.

Vzhledem k významné roli NTK při spolupráci se zahraničními institucemi budou prezentace i plné texty stejně jako v roce 2009 v anglickém jazyce. Řešitelé tak zároveň splní i jednu z podmínek pro možnost zařadit v budoucnosti sborník ze semináře do CONFERENCE PROCEEDINGS firmy Thomson Reuters.

Sborník ze semináře bude vydán online na webu projektu http://nysl.techlib.cz/Sbornik_2010, ISSN 1803-6015.

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna, 8. 12. 2010. ISSN 1803-6015.

6. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

Od založení české wiki <http://nysl.techlib.cz> bylo navštíveno celkem 109 140 stránek a editováno 820krát. To činí v průměru 3,42 editací na stránku a 133,10 návštěv na editaci.

Pět nejčtenějších stránek <http://nysl.techlib.cz>:

- O projektu (15 818)
- Informační zdroje (6 403)
- Semináře (5 910)
- 1 ročník semináře (4 625)
- Dotazník (3 908)

Od založení anglické wiki <http://nrsl.techlib.cz> bylo navštíveno celkem 49 521 stránek a editováno 654krát. To činí v průměru 3,34 editací na stránku a 75,72 návštěv na editaci.

Statistika nejčtenějších anglických stránek <http://nrsl.techlib.cz> odpovídá poměrově výše uvedené statistice českých stránek projektu.

Význam anglické verze potvrzuje probíhající jednání ohledně zahraničního projektu OpenSigle, kde anglická mutace webu je důležitým zdrojem informací o projektu evidence šedé literatury v ČR.

Národní technická knihovna, Vysoká škola ekonomická v Praze. *Národní úložiště šedé literatury : stránky projektu* [online]. 2010. Praha : Národní technická knihovna,

2008-2010 , 10. 11. 2010 [cit. 2010-11-10]. Česky. Dostupný z WWW:
<<http://nusl.techlib.cz>>.

Národní technická knihovna, Vysoká škola ekonomická v Praze. *National Repository for Grey Literature: stránky projektu* [online]. 2010. Praha : Národní technická knihovna, 2008-2010 , 10. 11. 2010 [cit. 2010-11-10]. Anglicky. Dostupný z WWW:
<<http://nrgl.techlib.cz>>.

7. Prezentace projektu na odborných fórech

DOLANSKÝ, Jindřich. CDS Invenio v NTK. In 3. ročník konference IKI - Informace, konkurenceschopnost, inovace, Praha, 19. 1. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury (NUŠL). Čtenář : měsíčník pro knihovny. 2010, roč. 62, č. 5, s. 176-180. Dostupný z WWW:
<<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2010-roc-62/05-2010.htm>>.

FÜRSTOVÁ, Iveta; PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury. In 16. ročník konference Inforum, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 25. - 27. 5. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. User Interface of the National Repository of Grey Literature. In Libraries in the digital age, University of Zadar, Zadar, Croatia, 24-28 May 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; POLČÁK, Radim. Právní aspekty šedé literatury. In Seminář Právní aspekty e-learningu, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 16. 6. 2010.

FÜRSTOVÁ, Iveta; PEJŠOVÁ, Petra. National Repository of Grey Literature in the Czech Republic. In 39th LIBER Annual General Conference, Aarhus University and State and University Library, Aarhus, 25. 6. - 2. 7. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury – digitální repozitář a centrální vyhledávací rozhraní. ITlib. Informačné technológie a knižnice. 2010, roč. 14, č. 2, s. 47-49. Dostupný z WWW: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib102/pejsova.htm>>.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Projekt NUŠL a právní problematika šedé literatury. České právo a informační technologie. 9. -10. 9. 2010, Hrotovice, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; FÜRSTOVÁ, Iveta. Uživatelské rozhraní Národního úložiště šedé literatury. Digitální knižnice 2010, Jasná pod Chopkom, 22. – 24. 9. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Czech National Repository od Grey Literature. *The Grey Journal (TGJ): An international journal on grey literature* / D.J. Farace (Journal Editor); J. Frantzen (Technical Editor); GreyNet, Grey Literature Network Service. - Amsterdam: TextRelease, Volume 6, Number 3, Autumn 2010, p. 117 – 127.

Plánované do konce roku 2010:

FÜRSTOVÁ, Iveta. Šedá literatura a Národní úložiště šedé literatury. *11. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2010*. 1. - 2. 12. 2010, Praha, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; Marcus Vaska. An Analysis of Current Grey Literature Document Typology. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Amsterdam: TextRelease, 2010, s.

PEJŠOVÁ, Petra; FÜRSTOVÁ, Iveta. National Repository of Grey Literature in the Czech Republic. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Poster. Amsterdam: TextRelease, 2010, s.

MYNARZ, Jindřich; PEJŠOVÁ, Petra; SIMANDLOVÁ, Tereza. Publishing the vocabulary of the types of grey literature as linked data. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Poster. Amsterdam: TextRelease, 2010, s.

MÜLLER, Tomáš. CDS Invenio, SW řešení pro NUŠL. In Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010 [online. Praha : Národní technická knihovna, 2010. Dostupný z WWW: . ISSN 1803-6015.]

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury – třetí rok řešení. In Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010 [online. Praha : Národní technická knihovna, 2010. Dostupný z WWW: . ISSN 1803-6015.]

ŠUBRTA, Václav. Implementace systému CDS Invenio na VŠE v Praze. In Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010 [online. Praha : Národní technická knihovna, 2010. Dostupný z WWW: . ISSN 1803-6015.]

FÜRSTOVÁ, Iveta. Projekt NUŠL a právní problematika šedé literatury. České právo a informační věda, 1 edice. Brno : Masarykova univerzita, 2010.

C2) Závěr

V rámci řešení výzkumného záměru se podařilo dosáhnout výsledků, které jsou popsány v části C1, splňují stanovené cíle pro rok 2010 a umožňují pokračování projektu v následujícím roce.

V řešení jsme reflektovali připomínky z oponentury projektu za rok 2009, kde nám bylo doporučeno:

1. Importovat data, která jsou již v MARC21, neprovádět konverze vyjma polí definovaných mimo tento formát. Například knihovny na vysokých školách vkládají záznamy o eVŠKP do knihovnických systémů, které používají MARC21. Řešení: lokální pojetí formátů MARC jsou na VŠ odlišná a nekompatibilní, z čehož vyplývá, že i když je vstupním formátem MARC21 je nutná konverze do jednotného formátu. Z analýzy a testovacího provozu vyplynulo, že nejvhodnějším kumulačním formátem je formát NUŠL. V souvislosti s tímto řešením bylo rozhodnuto archivovat záznamy v původním formátu, aby se v budoucnu případně dali využít údaje, které nebyly konvertovány nebo byly konverzí redukovány. Beztrátovou konverzi nebylo možné otestovat a dokonce se realizační tým domnívá, že ani realizovat.
2. Udržovat víc verzí popisných metadat. Řešení: SW řešení umožňuje exporty ve více formátech např. MARC, MARCXML, NUSL atd.
3. Využít Českou národní bibliografii (ČNB) jako zdroj šedé literatury a Národní registr digitalizace. Řešení: ČNB obsahuje pouze veřejně šířené publikace, ale existují i záznamy tzv. hraničních dokumentů, u kterých sporné, zda jde o bílou nebo šedou literaturu. Závisí vždy na rozhodnutí nakladatele, zda pošle NK ČR povinný výtisk. Týká se především sborníky, výroční zprávy a výzkumné zprávy. Navíc v době řešení projektu neobsahovala ČNB odkazy na digitální verze uvedených typů dokumentů. Analýze připojení do virtuálního vyhledávání NUŠL se bude realizační tým věnovat v následujících letech. Vyhodnocena musí být především databáze z hlediska přínosu unikátních záznamů vůči dalším zdrojům NUŠL: V Národním registru digitalizace není typ dokumentu „šedá literatura“ nijak sledován. Jsou tam pouze monografie, časopisy, rukopisy

a mapy. Požádali jsme o zavedení nového druhu dokumentu "šedá literatura", ale realizační tým Registru tento požadavek nepřijal. Oba zdroje jsou prozatím využívány jako informativní a ne pro harvestování dat. Pro další jednání se otevírá otázka identifikátoru šedé literatury, která není obsažena v ČNB. Z celé aktivity jasně vyplývá perspektivní vymezení kompetencí mezi Národní digitální knihovnou a NUŠL.

4. Vyřešit v návaznosti na NK ČR PID. Rozhodnout se, zda bude požadován po dodavatelích dat striktně určitý identifikátor nebo budou přijímány záznamy s různými identifikátory. Řešení: budou přebírány všechny identifikátory, se kterými záznam získáme. Do spuštění URN:NBN v České republice budou v systému NUŠL přidělovány lokální identifikátory, které půjde lehce rozšířit na plnohodnotné URN:NBN. Syntaxe lokálního identifikátoru v digitálním repozitáři NUŠL je nusi-číslo např. nusi-31.

Dále byl v roce 2010 stabilizován projektový tým a byla ověřována jeho kapacita. Současné pracovní kapacity dostatečně pokrývají požadavky projektu.

NTK bude v roce 2010 hostit 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře (12th International Conference on Grey Literature). Konference se bude pořádat 6. – 7. 12. 2010 v Ballingově sále NTK.

Pro další řešení projektu je významná zahraniční spolupráce. NTK se aktivně zapojila a tím i logicky navázala na řešení NUŠL do řešitelského týmu evropské databáze šedé literatury OpenSIGLE. Nové řešení evropské databáze šedé literatury pod novým názvem Open Grey bude poprvé představeno odborné veřejnosti na 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince 2010 v NTK v Praze.

Za významné považujeme, že Dr. Dominic Farace ředitel evropské organizace GreyNet velmi kladně hodnotil výzkum a vývoj v oblasti šedé literatury v České republice a vyzval hlavní řešitelku PhDr. Petru Pejšovou, aby se podílela na přípravě podzimního čísla 2010 časopisu The Grey Journal. Společně sestavili obsah časopisu, ve kterém je Česká republika zastoupena 3 články. Jedná se o:

- Czech National Repository of Grey Literature – *Petra Pejšová*
- Licensing the Use of Grey Literature under the Czech Law - *Radim Polčák*
- Polythematic Structured Subject Heading System & Creative Commons - *Jindřich Mynarz, Kateřina Kamrádková, and Kristýna Kožuchová*

Dále díky spolupráci s Univerzitou v Calgary (Kanada) vznikla analýza typologie šedé literatury, která bude představena na již zmíněné 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince.

Projekt byl prezentován na odborných fórech v České republice i v zahraničí.

- 3. ročník konference IKI - Informace, konkurenceschopnost, inovace, Praha, 19. 1. 2010
- 16. ročník konference Inforum, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 25. - 27. 5. 2010
- Libraries in the digital age, University of Zadar, Zadar, Croatia, 24-28 May 2010.
Seminář Právní aspekty e-learningu, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 16. 6. 2010
- 39th LIBER Annual General Conference, Aarhus University and State and University Library, Aarhus, 25. 6. - 2. 7. 2010
- České právo a informační technologie. 9. -10. 9. 2010, Hrotovice, 2010.
- Digitálna knižnica 2010, Jasná pod Chopkom, 22. – 24. 9. 2010.

Plánované do konce roku 2010 jsou ještě plánované prezentace na:

- Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2010. 1. - 2. 12. 2010, Praha, 2010
- Twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010

C3)Návrhy opatření

V následujícím roce bude nutné opět zajistit spolupráci s právními poradci. Předchozí roky řešení ukázaly, že je nemožné jednat o spolupráci a licenčních podmínkách bez právních poradců zorientovaných v oblasti autorského zákona a zákona o vysokých školách.

Na konci listopadu 2010 bude proveden reaudit digitálního repozitáře NUŠL, na jehož základě budou identifikována rizika a vznikne akční plán eliminace a zmírnění rizik na rok 2011.

Současný projektový tým pokrývá svými pracovními kapacitami dostatečně potřeby projektu.

D) Použití finančních prostředků

D1)Komentář

Poznámka: Podrobný rozpočet obsahuje příloha č. 18

Účelová dotace hlavního řešitele - NTK:

Služby

Z prostředků na služby budou hrazeny externí služby firmy INCAD s.r.o., která pro projekt dodá zadávací analýzu a dokumentaci 2. etapy SW řešení NUŠL, kterým jsou SW pro správu digitálních knihoven CDS Invenio a vyhledávací a prezentační SW FAST ESP, dále metodik souvisejících se zpracováním digitálních sbírek pro NUŠL a lokalizace SW CDS Invenio pro digitální repozitář NUŠL. Expertní konzultace k právnímu režimu fungování Národního úložiště šedé literatury (NUŠL) dodává Masarykova univerzita, právnická fakulta, Centrum celoživotního vzdělávání. Reaudit důvěryhodnosti datového úložiště NTK v rámci projektu Národního úložiště šedé literatury dodá Ing. Petr Karlach.

Osobní náklady – OON, odměna řešiteli

Osobní náklady budou využity na dohody o provedení práce a navýšení mzdové složky hlavního řešitele jako mimořádné odměny.

Původně v projektu byly přiznány dotace na dohodu o pracovní činnosti na vypracování podkladů pro licenční smlouvy s vysokými školami, ústavy Akademie věd a dalšími subjekty. Tento úkol byl naplněn službami právníka. Dohoda o pracovní činnosti byla změněna na základě žádosti o přesunutí pojistného ze dne 27. 7. 2010 dodatkem č. 1/2010 ke smlouvě č. 7/2008/OUK viz příloha č. 19 na dohodu o provedení .

Dohody o provedení práce byly uzavřeny na vypracování překladů, protože na rok 2010 byly v plánovaném rozpočtu podhodnoceny, a dále na úpravu grafického rozhraní a plnou lokalizaci do českého jazyka digitálního repozitáře NUŠL.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

FKSP

FKSP tvoří povinná 2% zákonných odvodů k položce mzdy.

Přečerpané částky na všech položkách budou uhrazeny z rozpočtu NTK.

Cestovní náklady

Z dotace byla hrazena služební cesta 24. – 29. 5. 2010 na konferenci Libraries in the Digital age (LIDA) 2010, Zadar, Chorvatsko, kde PhDr. Petra Pejšová přednesla příspěvek s názvem „User Interface of the National Repository of Grey Literature“. Cestovní zpráva je přílohou č. 20.

Dále byla z dotace hrazena služební cesta 22. – 24. 9. 2010 na konferenci Digitální knihovna 2010, Jasná pod Chopkom, Slovenská republika, kde PhDr. Petra Pejšová přednesla příspěvek společný s Mgr. Ivetou Fürstovou s názvem Uživatelské rozhraní Národního úložiště šedé literatury. Cestovní zpráva je přílohou č. 21.

Dále byla z dotace hrazena služební cesta 30. 9. – 2. 10. 2010 na pracovní schůzku pořádanou francouzskou vědecko-technickou informační institucí INIST, Nancy, Francie. Předmětem schůzky bylo jednání projektového týmu k evropské databázi šedé literatury OpenSIGLE. Cestovní zpráva je přílohou č. 22.

Dále bude z dotace částečně hrazena služební cesta 29. 11. – 2. 12. 2010 na konferenci Online Information 2010, Londýn, Velká Británie. Cílem služební cesty je sledování aktuálně řešených témat v souvislosti s budováním digitálních repozitářů a zpřístupňování informací koncovým uživatelům. Protože na tuto služební cestu nevybude v dotaci na cestovné plná částka, přečerpaná částka v této položce bude uhrazena z rozpočtu NTK. Cestovní zpráva bude zaslána dodatečně jako příloha č. 3 společně s ročním vyúčtováním nejpozději k 15. 1. 2011.

Pořízení nehmotného majetku

Finance na nehmotný majetek byly použity na uhrazení části software řešení pro modelovou aplikaci a pilotní realizaci NUŠL, které dodala firma INCAD s.r.o.

Účelová dotace spoluřešitele - VŠE:

Služby

Z prostředků na služby budou hrazeny externí služby sdružení České informační společnosti, o.s., která pro projekt zajistila návody a postupy k publikování šedé literatury, dokumentace a v prosinci zajistí „Seminář ke zpřístupňování šedé literatury“ (8. 12. 2010, NTK – 11 přednášek). Dále služby Ing. Martin Pešavi, který pro projekt zajistil správu aplikace MediaWiki <http://nysl.techlib.cz> a <http://nrgl.techlib.cz>; úpravy konfigurace, grafiky a CSS stylů, modul aktualit, RSS. Dále překlad poloviny textu knihy „Repositáře šedé literatury“, jazykové korektury rodilým mluvčím celé knihy a překlad vybraných částí dokumentace systému INVENIO pro potřeby NUŠL. Na práci se podíleli, vzhledem k rozsahu potřebných služeb, dva subjekty Mgr. Helena Šubrtová a Právní překlady s.r.o. Vydání knihy „Repositáře šedé literatury“ zajistilo nakladatelství Radim Bačuvšík - VeRBuM. Zpracování návodů a dokumentace pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů uložených v NUŠL z hlediska vhodnosti doporučených formátů a postupu migrace a analýzu zamezení výskytu duplicitních souborů v NUŠL zajistí firma INCAD, spol. s r.o. Zajištění Instalace lokálního repositáře pro potřeby VŠE, příprava a konfigurace image VMware pro potřeby testování lokálního repositáře na půdě VŠE, zpracování dokumentace a doporučení bude upřesněno v konečném vyúčtování.

V průběhu řešení v roce 2010 se ukázalo jako účelné žádat MK ČR o změnu použití finančních prostředků. Níže uvedené požadované změny využití finančních prostředků nemají vliv na celkový rozpočet projektu, jedná se pouze o změny v rámci zajišťovaných služeb.

První požadovaná změna se týkala čerpání prostředků ve výši 40 tis. Kč., určených v projektu v rámci služeb na tvorbu šablon šedé literatury. Vytvoření šablon se projektovému týmu podařilo zajistit již v průběhu řešení projektu v roce 2009 a následné drobné úpravy byl již schopen zajistit vlastními silami. Při řešení projektu v průběhu roku 2010 naopak vyplynula potřeba analýzy zamezení výskytu duplicitních souborů v Národním úložišti šedé literatury a zpracování návodů a dokumentace pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů. Změna byla schválena na základě žádosti ze dne 27. 8. 2010 a jejím schválením ze dne 7. 9. 2010 viz příloha č. 24.

Druhá požadovaná změna se týkala čerpání prostředků ve výši 24 531 Kč, určených původně v rozpočtu na „verifikaci doporučených metod a modelové aplikace, zpracování doporučení - praktické ověření funkčního modelu repozitáře na VŠE“. Díky zkušenostem z auditu digitálního repozitáře NUŠL v nástroji „Drambora“, který proběhl v roce 2009, bylo vyhodnoceno jako neúčelné provádět audit implementace lokálního repozitáře na VŠE v nástroji „Drambora“. Naopak v průběhu roku 2010 vyvstala potřeba financování nákladů vzniklých v souvislosti s překládáním z/do českého jazyka (autorských textů vydávané publikace, dokumentace, WWW stránek). O změnu finančních prostředků bylo zažádáno dne 9. 11. 2010 viz příloha č. 25 a o jejím schválení prozatím nebylo rozhodnuto.

Cestovní náklady

Z dotace byla hrazena služební cesta Ing. Jana Macha konferenci ETD 2010 Symposium on Electronic Theses and Dissertations, Austin, U.S.A. Cestovní zpráva je přílohou č. 26.

Vklad hlavního řešitele - NTK:

V předloženém záměru se NTK zavázala vložit v roce 2010 do aktivit souvisejících s realizací záměru celkem 843 000 Kč.

Mzdy

Vklad NTK tvoří především osobní náklady zaměstnanců a k nim vztažené režijní náklady. Vzhledem k posílení řešitelského týmu NTK bude částka vyšší než plánovaná.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

FKSP

FKSP tvoří povinná 2% zákonných odvodů k položce mzdy.

Náklady na pořízení nehmotného majetku

Tyto náklady byly použity na pořízení software pro modelovou aplikaci a pilotní realizaci budoucího národního úložiště.

Režijní náklady

Doplňkové režijní náklady a výdaje vzniklé v přímé souvislosti s projektem.

Podrobné vyúčtování bude dodáno dle smlouvy k 15.1. 2011. Tyto informace lze také získat v ekonomickém odboru NTK po uzavření rozpočtu za rok 2010.

Vklad hlavního spoluřešitele - VŠE:

V předloženém záměru se VŠE zavázala vložit v roce 2010 do aktivit souvisejících s realizací záměru celkem 141 000 Kč.

Mzdy + režijní náklady

Vklad VŠE tvoří osobní náklady zaměstnanců a k nim vztažené režijní náklady.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

Režijní náklady

Doplňkové režijní náklady a výdaje vzniklé v přímé souvislosti s projektem.

E) Resumé a klíčová slova

Klíčová slova v českém jazyce

šedá literatura, výzkum a vývoj, digitální knihovny, digitální repozitáře, digitální sbírky, dlouhodobá ochrana a archivace, metadata, důvěryhodné úložiště, perzistentní identifikátory, vědecké dědictví

Klíčová slova v anglickém jazyce

grey literature, research and development, digital libraries, digital repositories, digital collections, preservation, metadata, persistent identifiers, trusty repository, scientific heritage

Resumé

Zprávu o třetím roce (2010) řešení výzkumného záměru „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“ zpracovala Národní technická knihovna (hlavní řešitel) spolu s Vysokou školou ekonomickou (spoluřešitel). Zpráva podává informace o změnách, ke kterým došlo během řešení. Strukturovaně jsou podány informace o vlastním řešení, jehož výstupem je testování a ověření implementovaného softwaru pro pilotní realizaci, expertní konzultace k právnímu režimu fungování NUŠL, ověřená 1.0 verze metadatového formátu a šablon pro šedou literaturu, audit důvěryhodnosti digitálního repozitáře NUŠL, zpracování návodů a dokumentace pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů uložených v digitálním repozitáři NUŠL, analýza duplicit a testování lokálního repozitáře instalovaného na VŠE.

Oblasti komunikace s odbornou veřejností hostí NTK Twelfth International conference on Grey Literature (6. – 7. 12. 2010), bude uspořádán třetí ročník Semináře ke zpřístupňování šedé literatury 2010 (Praha, 8. 12. 2010) a probíhají prezentace projektu na odborných konferencích, seminářích a v tisku.

V roce 2010 byla v rámci ČR uzavřena spolupráce se 14 ústavy AV ČR a navázána s 20 vysokými školami. V zahraničí spolupracuje NTK v oblasti šedé literatury především s evropskou organizací pro šedou literaturu GreyNet, francouzskou organizací INIST a Univerzity of Lille a kanadskou Univerzity of Calgary.

Zpráva obsahuje vyhodnocení všech výše uvedených aktivit. Informace o řešení projektu jsou dostupné v české jazyce na webové stránce <http://nusi.techlib.cz/> a v anglickém jazyce na webové stránce <http://nrqi.techlib.cz/>.

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1: Schéma software řešení NUŠL	16
Obrázek č. 2: Vstupní obrazovka digitálního repozitáře NUŠL v CDS Inveniu.....	18
Obrázek č. 3: Rozhraní NUŠL pro koncové uživatele.....	21
Obrázek č. 4: Graf Partnerská síť NUŠL 2010.....	26
Obrázek č. 5: Náhled anglické verze webových stránek projektu	30

F) Přílohy

Příloha č. 1: Metadatový formát NUŠL verze 1.0

Příloha č. 2: Konverzní tabulka mezi NUŠL formátem a MARC21

Příloha č. 3: Šablony pro šedou literaturu

Příloha č. 4: Verifikace lokálního úložiště na VŠE

Příloha č. 5: Podkladová analýza a dokumentace softwarového řešení NUŠL

Příloha č. 6: Audit důvěryhodnosti digitálního úložiště NUŠL

Příloha č. 7: Manuál k lokální instalaci CDS Invenia

Příloha č. 8: Manuál pro práci se sbírkami a šablonami

Příloha č. 9: Manuál pro zpracování dokumentu v systému CDS Invenio

Příloha č. 10: Stručný popis obsahu knihy Repozitáře šedé literatury

Příloha č. 11: Oponentní posudky a reakce editora ke knize Repozitáře šedé literatury

Příloha č. 12: Tvorba partnerské sítě NUŠL 2010

Příloha č. 13: Právní problematika NUŠL

Příloha č. 14: Uložení archívu ing. arch. Jana Moučky do digitálního repozitáře NUŠL

Příloha č. 15: Program 3. ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury

Příloha č. 16: Evaluace semináře

Příloha č. 17: Pozvánka na Twelfth International Conference on Grey Literature

Příloha č. 18: Podrobný rozpočet 2010

Příloha č. 19: Žádost o změnu o přesunutí pojistného v rámci řešení projektu

Příloha č. 20: Cestovní zpráva LIDA 2010

Příloha č. 21: Cestovní zpráva Digitální knihovna 2010

Příloha č. 22: Cestovní zpráva INIST

Příloha č. 23: Cestovní zpráva On-line information 2010

Příloha č. 24: Žádost o změnu použití finančních prostředků spoluředitele VŠE

Příloha č. 25: Žádost o změnu použití finančních prostředků v rámci služeb spoluřešitele VŠE

Příloha č. 26: Cestovní zpráva ETD 2010